

van ons geweten om, volgens Gods verbod, het slechte te doen, zoals: Gij zult niet doden, gij zult niet echtbreken. De mens schrikt terug voor de slechte daad, omdat zijn geweten hem die daad verbiedt, omdat hij als een kind van God Zijn zedewet kent en erkent. Maar, aldus Westendorp Boerma, het nalaten van het slechte is *op zich zelf* negatief, het heeft geen waarde wanneer het niet de aansporing tot het goede meteen in zich sluit en dat is ook de bedoeling van de zedewet. 'Niet doden' betekent eerbied voor het leven en naastenliefde, 'niet echtbreken' spoort aan tot heiliging van het huwelijk.

Dit nee van God ligt eigenlijk op het vlak van het numineuze, en daarin ligt eveneens het religieuze karakter van deze beschouwingen. Ethisch – religieuze studiën zijn het, en dit meervoud geeft al de diversiteit van de door de schrijver behandelde onderwerpen aan.⁵⁶ In het tweede deel van het boek, de naar Gerardus Johannes Mulder, Selma Lagerlöff en Blaise Pascal genoemde hoofdstukken, stelt hij de lezer het 'ja' voor ogen, de positieve geloofsdaad, het aanvaarden van het gebod van God. De climax daarvan vormt het laatste hoofdstuk, dat de Kruisaanvaarding naar Jezus' voorbeeld behandelt, met een verwijzing naar Paulus' leven en Paulus' theologie. Deze beschouwing was de neerslag van colleges aan het seminarie en vormde min of meer de sluitsteen van zijn *praktische* christelijke ethiek. Het werk kreeg een uitstekend onthaal en werd gezien als een voortreffelijk specimen van vrijzinnige theologie, die kerkmuren oversteeg.⁵⁷

56. De onderwerpen die WB behandelt zijn: een pleidooi voor relativiteit (een beredeneerd verslag van E.A. Westermarcks 'Ethical Relativity' (zie RGG VI, 1659); het geweten; regel en leven; het verklaren van een daad (determinisme); oorlog en vrede; hoger dan het goede (Leo Chestov, over wie WB een zelfstandige studie publiceerde); Gerard Jan Mulder; Selma Lagerlöff; Blaise Pascal; het kruis.

57. *Uitzicht*, oktober 39, 174, 175, een beschouwing, waaraan in het voorgaande een en ander werd ontleend.

58. In het archief WB te Amsterdam (UBA)

In het voorgaande werd al een aantal opmerkingen gemaakt over Westendorp Boerma's taalgebruik: tastend, zoekend, stellend, relativerend, waarderend, het zijn alle epitheta, die daar bij passen en dit brengt ons op het terrein van de *Significa*. Ook hier was hij een leerling van De Bussy. In een verder niet te plaatsen 'Inleiding over signfica' van 17 oktober 1942⁵⁸ omschreef hij dit onderdeel van de taalwetenschap als de leer van de psychische associaties, die aan de menselijke taaldaden ten grondslag liggen. Centraal in zijn verhandeling stond een beschouwing over begrippen die in deze taalkundige 'hulpwetenschap' worden gebruikt: betekenis, taalgradatie en verificatie. Bij het eerste begrip gaat het de significus er niet om aan ieder woord een min of meer vaste betekenis te hechten, maar let hij meer op de associaties, die door het uitspreken en aanhoren van de woorden worden opgewekt, dus om de werking, die het verrichten van taaldaden heeft op spreker en hoorder. Dit effect is natuurlijk per individu verschillend, en zuiver subjectief. Om toch enige ordening aan te brengen kan men diverse taalgradaties onderscheiden; op basis van ervaringsmateriaal wordt een rubricering aangebracht, die de